

V.V.N.T. LEDENBRIEF

Tijdschrift van de
VERENIGING VRIENDEN
NEDERLAND - TSJECHOSLOWAKIJE

Nr. 83

November/December 1992

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33
3341 GA Hendrik Ido AMBACHT
Tel. 01858-12603

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274
2547 JR DEN HAAG
Tel. 070-3258679

J.M. van Gastel Penningmeester
Postrek. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Ned.-Tsjech. te Rijswijk
Tel. 070-3901190

A. den Boogert adj. secr./penn.
D. Klein Breteler
G.P.A. Schöpping
mevr. H. Sugito
mevr. M. v.d. Wijngaard
I.J.B. van Vuuren

Redactie Ledenbrief

L.J. v.d. Burg, Nieuwendamlaan 274
2547 JR Den Haag; Tel. 070-3258679
Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Mevr. H. Sugito
Joh. Sugito
J.F.E. Wallin

Ledenadministratie

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274 - 2547 JR DEN HAAG

GTM (Genootschap voor Tsjech. Muziek)

J.F.E. Wallin (voorz.) Tel. 070-3278706
Pr. Bernhardlaan 21 - 2264 CA LEIDSCHENDAM
A. van Beuzekom (secr.)
P.J.M. de Coo (penn.)
Mevr. T. Onderdenwijngaard
W. Dijk

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio; tel. 020-6791423
Rotterdam: A. den Boogert; tel. 010-4205581
Den Haag: vacant

V.V.N.T.-Filmdienst:

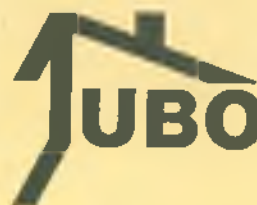
K.L. Thio, Van Baerlestraat 59
1071 AR AMSTERDAM; tel. 020-6791423

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3901190

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 01858-12603

Over geheel Tsjechoslowakije
bemiddelen wij voor u:

- * prachtige bungalows en landhuizen
aan water en bos
- * winterverblijven in bergchalets
en hotels met eigen ski-lift
- * bungalows omgeving Praag

Bel voor gratis Winter/Zomer 92/93
Katalogus:

015 - 618 313

JUBO REIZEN
Delfgauwseweg 303
2628 ES DELFT

TSJECHOSLOWAKIJE

Aktieve vakanties
met reisorganisatie
TOPO-AKTIEF in
Tsjechoslowakije.

Bel: 085-457351

Topo-Aktief is gevestigd
in kaartenwinkel
'Stap Voor Stap' in
Arnhem. Hier kunt u
terecht voor alle reis-
gidsen en (gedetail-
eerde) kaarten.

Bel: 085-510334

CROSS-COUNTRY
LANGLAUFEN

VAN DE VOORZITTER

Dit keer wil ik eens ingaan op de vraag, die nogal eens gesteld wordt, hoe een Tsjechoslowaaks gezin rond kan komen. Wanneer je weet, dat het modale inkomen Kcs. 4.000 is en een kroon 6,5 ct. doet, is die vraag heel goed op zijn plaats. Sommigen zijn verbaasd, dat na de omwenteling de levensstandaard gedaald is. Er zijn toch veel meer goederen in de winkels, dan voorheen?

Het is helaas zo, dat de importgoederen, die dat beeld in de winkels voor een deel bepalen, voor de doorsnee Tsjech of Slowaak niet te betalen zijn. De informatie, die de bezoeker krijgt, is zeer onvolledig, vooral wat de inkomens betreft.

Met hulp van een artikel in het tijdschrift "Leben", het blad dat ons vroeger gratis ter beschikking werd gesteld, wil ik proberen op bovenstaande vragen in te gaan.

Allereerst worden er drie gezinnen ondervraagd en later een opinie-onderzoek behandeld. Die drie gezinnen wonen alle in Praag, maar dat hoeft het beeld niet te verstoren. Dat opinie-onderzoek geeft trends aan, cijfermateriaal in relatie tot een vroegere periode, dus moeilijk te kwantificeren gegevens. Vroegere statistieken leden ook aan dat euvel. De staalproductie was dan bij voorbeeld 105% van dat van vorig jaar, vorig jaar trouwens ook daaromtrent, zodat je tot 1947 terug moest gaan om de hoeveelheid vast te stellen. Ik dacht dan maar: het zal wel een staatsgeheim zijn.

Dat hoeden van geheimen is nu wel voorbij, maar toch geeft de uitkomst van het opinie-onderzoek aan dat de doorsnee werknemer 85% minder consumeert dan in 1990 en dat bij 46% de kwaliteit van de garderobe teruggelopen is. Men moet langer met de kleren doen. Ook eet men minder vlees, de consumptie is van 4 kg p.p. per maand naar 3½ kg, maar dat kan ook komen omdat men allerwege kan horen dat vlees eten niet zo gezond is. Maar ook het melkdrinken is van 1,5 l. naar 1,3 l. per hoofd per maand terug gegaan. Het bierdrinken krijgt helaas geen vermelding.

Dan de drie interviews.

Een middenstander, die zich niet direkt beperkingen hoeft op te leggen, heeft voor zijn gezin Kcs 6000 nodig. Gezin bestaat uit man, vrouw en kind. Wat hij meer verdient, steekt hij in zijn zaak, want hij heeft nog een banklening lopen. Daarom vervangt hij zijn tien jaar oude Wartburg nog niet. Dat hij geen vakantie neemt, komt, omdat hij zijn zaak niet achter wil laten. Hij woont redelijk goed in een huurhuis, wat hem incl. electra en verwarming 2500 kronen per maand kost. Dus houdt hij met zijn gezin 3500 kronen per maand voor levensmiddelen, kleding enz. over. Dan hoeft hij zich geen beperkingen op te leggen.

In het volgende gezin is het veel minder. Zdenek (38) is een opgewekte automonteur. Komt maandelijks met 4000 kronen naar huis, waar Helena (22) met haar kindje hem, op dat moment, hartstochtelijk onthaalt. Helena speelt in verschillende loterijen en

verwacht met stelligheid binnenkort een nieuwe auto te winnen. Hun 7 jaar oude Skoda heeft ze nog van haar ouders, moet zijn, zijn ouders gekregen. Helena brengt per maand 1240 kronen drie jaar lang in om op haar kleine te letten en voor hem te zorgen. De familie krijgt ook nog kinderbijslag: 200 Kčs per maand.

De familie betaalt voor de eenvoudige flat met bijkomende kosten ongeveer 1500 Kčs per maand. Bovendien draagt Zdenek voor zijn kinderen uit een vorig huwelijk nog 1000 kronen per maand af. Zdenek is spaarzaam en niet lui. Hij heeft een stuk land gekocht, in Radotin, even buiten Praag, waar hij aardappelen en groenten hoopt te telen om zodoende wat extra's te verdienen. Hij heeft danook geen tijd om met vakantie te gaan.

Dan die arme Marketa (22) moeder van een kind, gescheiden. Het kind mag niet lijden onder de gevolgen van de scheiding, vindt zij, dus blijft ze thuis om het op te voeden. Zij moet het dan stellen met die Kčs 1200 moederuitkering, gedurende drie jaar, 200 kronen kinderbijslag en 900 kronen per maand alimentatie, dat haar ex-man haar moet betalen voor het kind. Tenslotte krijgt ze ook nog Kčs 100 van de, laat ik maar zeggen, sociale dienst en Kčs 140 duurtte-toeslag.

Dat is dus armoede. Van de Kčs 2540 per maand moet zij Kčs 1300 à Kčs 1400 reserveren voor haar 2 kamerflat met electra, verwarming en telefoon. Gelukkig heeft ze lieve ouders, die haar wat toestoppen en waarvan ze 's zomers in het zomerhuisje mag wonen. Zelfs de ouders van haar vroegere man springen af en toe bij om voor het kind wat kleren te kopen. Zij heeft spijt van haar scheiding, maar was nog zo jong.

Grotere gezinsinvesteringen worden uitgesteld. De wasmachines zijn gemiddeld $7\frac{1}{2}$ jaar oud (die van ons ook, maar vertel dat niet verder) en de personenauto's zijn voor de helft meer dan 10 jaar oud. Toch wordt er op beperkte schaal nog gespaard. En er zijn heel wat, voornamelijk mannen, die een tweede baan aannemen om wat extra's aan te kunnen schaffen. Maar het is duidelijk dat het modale gezinsinkomen niet veel meer toelaat dan het hoognodige zoals wonen, eten, drinken (maar met mate) en kleding. Aan importgoederen hoeft men daarbij ook niet te denken. Het is heel goed uitkijken en letten op de kleintjes. Veel mensen teren danook op hun spaargeld en dingen, die het leven kunnen veraangenamen zoals vakantie en kulturele ontspanning blijven buiten bereik.

Gevolg hiervan is: het aantal geboorten neemt af, is nog nooit zo laag geweest, 208.000, ook de huwelijkssluitingen. Relatief groter is nog de teruggang van het aantal echtscheidingen. Dat laatste blijkt dus ook een welvaartsverschijnsel te zijn.

Arie Hoogstad.

RECREA

Recrea b.v.

Heerderweg 70
8161 BN Epe
Holland
Telefoon 05780 - 13992
Telefax 05780 - 14145

VAN DE REDACTIE

U hebt dus nu het gecombineerde november/decembernummer in handen, hetgeen nog niet wil zeggen dat een gecombineerd nummer ook dubbeldik moet zijn (zoals vroeger de ijsjes van Jamin). Tijdens het vervaardigen van de Ledenbrief groeit deze vaak ongewild toch boven onze norm van 20 pagina's.

De gebruikelijke rubrieken zijn weer goed gevuld. Bij "Filatelie" treft u deze keer een interessant artikel aan - nu niet van Fedde Dijkstra maar van Jacques de Coö, bestuurslid van het Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse muziek. (Aan het nieuwe logo van het GTM wordt gewerkt.)

Voorts plaatsen we enkele oproepen en vanwege de komende decembermaand, een kerstverhaal geschreven door Daniel Klein Breteler. Als er nog ruimte voor is, dan ook nog een gezellige puzzel maar dat kan ik vanaf deze bladzijde nog niet overzien.

Tenslotte vraag ik u bij voorbaat om uw clementie op tikfouten daar ik het zonder mijn collationist moet doen. Mijn man, die al mijn typewerk zorgvuldig naleest en menige slagfout aangeeft, ligt momenteel in het ziekenhuis. Laten we hopen dat het januari-nummer weer perfect zal zijn.

Kopij voor het januarinumner gaarne vóór 4 januari insturen.

Hennie v.d. Burg.

EVENEMENTEN

Donderdag 26 november 20.15 uur
LITERAIRE AVOND MET JANA BERANOVA

'Met open ogen trok ik door dit land'. Onder dit motto neemt Jana Beranová u op donderdag 26 november mee naar het rijk van enkele vooraanstaande dichters en prozaschrijvers van Tsjechoslowakije. Zoals: Jaroslav Seifert die in 1984 de Nobelprijs voor literatuur kreeg ('En vaarwel!'), bioloog/dichter Miroslav Holub van wie binnenkort een bloemlezing verschijnt, ('Hoewel, gedichten 1958-1992'), de internationaal befaamde Milan Kundera, ('De ondraaglijke lichtheid van het bestaan'), alsmede schrijver/dramaticus Václav Havel, ex-president van Tsjechoslowakije, mogelijk toekomstige president van Tsjechië.

In samenwerking met Tatiana Radier wordt u in vogelvlucht een voordracht gepresenteerd met historische toelichting - van poëzie en prozafragmenten uit de moderne Tsjechische literatuur.

Na de pauze zal Jana Beranová een fragment lezen uit haar medio november te verschijnen prozabundel 'Nu delen we een geheim'. Van haar hand verschenen eerder onder andere 'Abel en Kaïn waren ook broers', een documentaire over de Russische inval in 1968, twee dichtbundels 'Geen hemel zo hoog' en 'Roze-marijn' en de vertalingen van alle zeven romans van Milan Kundera en de poëzie van Seifert, Holub en vele anderen.

Een levendige uitwisseling van gedachten, al dan niet door het stellen en beantwoorden van vragen, wordt zeer op prijs gesteld.

De literaire avond met Jana Beranová vindt plaats in de Albert Vogelzaal van de Haagse Kunstkring, Denneweg 64 te Den Haag. Tel. 070-3647585.

EVENEMENTEN

Na zijn succesvolle wereldtournee met "De Nar en de Koningin", - Volkskrant: ... "Briljant"... - N.Y. Times: ... "Koninklijk"... -, komt Bolek Polivka met een nieuwe hilarische productie in de stijl van de Comedia del'Arte

Mickey Mouse, Don Quijote and the others...

Polivka's bewerking van Cervantes' meesterwerk speelt zich af in een internationale kliniek voor alcoholverslaafden. De directeur van deze ontwenningskliniek heeft bedacht dat een theatercursus wel eens de therapie voor zijn patiënten zou kunnen zijn. Een regisseur wordt opgetrommeld om Don Quijote en reisgenoot Sancho Panza te begeleiden in hun strijd tegen de permanente kater.

Regie: Bolek Polivka (CS)

Acteurs: Carlos Trafic (Arg.) Bolek Polivka (CS) Luk D'Heu (B) Philip Polivka
Jaromir Barin Tichy Ludek Horacek

DECEMBER '92

- 1 Sittard
- 2 Groningen
- 4 Arnhem
- 7 Hasselt
- 8 Venlo
- 9 Rotterdam
- 10 Maastricht
- 16 Kortrijk
- 17 Dilbeek
- 19 Brugge

APRIL '93

- 4 's-Hertogenbosch
- 6 Tiel
- 8 Gent
- 16 Nijmegen
- 20 Zwolle
- 21 Enschede
- 23 Nieuwegein
- 24 Deventer
- 26 Sint Niklaas
- 27 Gouda
- 28 Haarlem
- 29 Alkmaar

MEI '93

- 8 Zoetermeer
- 10 Amsterdam (optie)
- 11 Amsterdam (optie)
- 12 Amsterdam (optie)
- 13 Amsterdam (optie)
- 14 Amsterdam (optie)

Inlichtingen:

HDV-Producties (NL)
073-890158

Hoe laat je alcoholisten naar theater dorsten? In de nieuwe humoristische voorstelling van de nar en mime-speler Bolek Polivka gaat de kurk op de fles. En wanneer een directeur van een internationale ontwenningskliniek zijn patiënten genezing in het vooruitzicht stelt als ze een toneelcursus volgen, maakt de kater plaats voor verfrissend applaus.

De Tsjech Polivka bewerkte Cervantes 'Don Quichotte' en bewijst met dit theaterstuk binnen een theaterstuk dat niets zo sterk is als de wil om het tegen het kwaad te vechten.

Een hilarische produktie van zes acteurs in de stijl van de comedia del'arte.

De patiënten besluiten op aanwijzing van een opgetrommelde regisseur de geschiedenis van Don Quichotte en zijn goedzakkige hulpje Sancho Panza te spelen.

Vanzelfsprekend draven ook twee Tsjechen vermomd als paard over het podium en als anachronisme maakt een derde Tsjech zijn opwachting als Mickey Mouse.

Maar het komt vooral aan op het spel van de dronkelappen die uit hun benevelde wereld stappen. Ze zullen tot de bodem gaan die niet van glas is!

Boleslav Polivka is samen met Jango Edwards een van de grondleggers van het legendarische Festival of Fools. Als onderdeel van zijn internationale tournee bezocht hij vorig seizoen ook Nederland met het succesvolle stuk 'De Nar en de Koningin'.

In 'Don Quichotte' speelt Polivka onder meer samen met de Argentijn Carlos Trafic die de laatste vijftien jaar speelde en regisseerde in zo'n 80 stukken die over de hele wereld zijn opgevoerd - waaronder samenwerking met Malamud en Gutmacher.

Ook de Vlaamse acteur Luk D'Heu is van de partij die onder andere speelde in 'Het Park' van Mannen van de Dam en 'Voader' van de Blauwe Maandag Compagnie.

Om het nog levendiger te maken in de ontwenningskliniek spelen drie Tsjechen mee.

NIEUWS VAN DE STEDENBANDEN

Swalmen - Nepomuk

In juni jl. heb ik bericht over de ontluikende contacten tussen de Midden-Limburgse gemeente Swalmen en het Tsjechische Nepomuk.

Opnieuw kreeg ik van de heer Frits Killaars van de Werkgroep Swalmen-Nepomuk nieuws over het vervolg, waarvoor dank.

Was in het juninummer sprake van het bezoek van 50 Swalmenaren aan Nepomuk, nu gaan de berichten over het al snel gevolgde tegenbezoek. Dat heeft eind augustus plaatsgevonden. Aan de 47 Nepomukkers werd een uitgebreid programma aangeboden waarbij door enkele sponsors voor financiële steun werd gezorgd. Gastgezinnen zorgden voor onderdak.

Voetbal en tennis vormden de sportieve basis en door middel van een rondrit en wandelingen konden de gasten de omgeving verkennen.

Voor burgemeester Josef Michek van Nepomuk was een echt burgemeesterlijk karweitje bedacht. Hem werd verzocht de symbolische eerste steen te leggen voor een complex nieuwbouw-woningen aan de ..... Nepomukstraat in Swalmen. Zou Swalmen de eerste plaats in Nederland zijn, die de contacten met een gemeente in het buitenland tot uitdrukking brengt in de naamgeving van een van zijn straten?

Jan van Gastel.

==*==*==*

Cok Oostveen verzamelt voor de V.V.N.T. allerlei informatie op het gebied van reizen, vervoer, vakantiewoningen e.d. Een en ander staat ter beschikking van V.V.N.T.-leden. Hebt u op dit gebied nuttige informatie voor de V.V.N.T., laat het Cok dan weten. Zijn adres is: Mesdagstraat 23-1, 1073 HJ Amsterdam. Tel. 020-6628546.

VAN DE LEDEN

Met de Kerst in het vooruitzicht herhalen we op verzoek van **Jan Rokyta** uit Amsterdam de aanbieding van Tsjechische kerstmuziek bij "Muzikale Noten".

Het artikeltje in de rubriek "Onze boekenplank" werd ingezonden door ons lid **mr. D. Allewijn** uit Den Haag.

Van J. Vlaming uit Axel (Zeeuws Vlaanderen) ontvingen wij een krantenbericht, zie elders in deze rubriek.

Bij "Van en over Tsjechoslowakije" vinden we behalve de knipselmap van Jan van Gastel een oproep van ons lid **G. de Kinder** uit Tsjechoslowakije en, ingezonden door **Marijke van den Wijngaard**, één van een kinderkoor uit Hranice.

Onder 'Diversen' in dezelfde rubriek een verslag van ons lid **Pieter Magusin** uit Nijmegen, die ook graag in contact wil komen met een bepaalde organisatie want hij schrijft:

Gewetensbezwaarde biofysich chemicus met bestuurservaring zoekt een vervangende dienstplaats bij een non-profit instelling per april/mei 1993 in het kader van culturele of sociaal-economische contacten met Midden- en Oost-Europa. Wegens speciale belangstelling voor Tsjecho-Slowakije en Hongarije is basiskennis van Slowaaks en Hongaars aanwezig.

Pieter Magusin, Frans Halsstraat 74, 6523 CM Nijmegen; 080-224474.

Tsjechoslowaakse leraren lopen stage

De dag- en avondscholengemeenschap Zeeuws-Vlaanderen in Terneuzen wordt gastheer van twee Tsjechoslowaakse leraren. Deze leraren volgen een stage die onderdeel is van het scholingsproject 'making choices in freedom' van de onderwijsbond ABOP en de Tsjechoslowaakse zusterorganisatie CMOS.

De bedoeling van dit project is om 60 Tsjechoslowaakse leraren bijscholing te geven op het gebied van de dagelijkse lespraktijk en het vakbondswerk. De Tsjechoslowaakse leraren zullen gedurende de stageperiode (twee weken) bij Nederlandse collega's logeren. Er is gekozen voor leraren Engels, zodat zij gedurende de stage op een Nederlandse school ook zelf lessen verzorgen. Naast het bijwonen en verzorgen van lessen zullen de Tsjechoslowaakse leraren ook kennis maken met de vaksectie om te zien hoe in Nederland een jaarplan wordt opgesteld en hoe er voor een nieuwe methode gekozen wordt. Verder maken zij kennis met de verhouding schoolleiding-docenten-ouders-leerling, hoe de medezeggenschapraad werkt, hoeveel invloed de diverse geledingen hebben en hoe besluitvorming tot stand komt.

De ABOP heeft de organisatie van het project op zich genomen. Het project wordt financieel ondersteund door het Ministerie van Onderwijs, de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO) te Enschede en het FNV-Scholingsinstituut.

(verkort overgenomen uit de Zeeuws Vlaamse Koerier van 20 oktober 1992).

Voor u, uw familie, vrienden en zakenrelaties:

COMFORTABEL - SNEL - VOORDELIG

met de splinternieuwe BOEING 737-500 en

ATR-72 dagelijks retour vlucht voor een

onveranderd tarief

tussen PRAAG en AMSTERDAM

- * met de CSA via Praag naar verschillende bestemmingen over de hele wereld
- * vanuit Praag diverse binnenlandse vluchten van de CSA
- * met CSA snel transport van vracht door de lucht

Nadere linlichtingen:

tel. 020/6200719 of 6200839

Fax: 020/6200466

Leidsestraat 4

1017 PA Amsterdam

**CZECHOSLOVAK
AIRLINES**

VAN DE AFDELINGEN

Afdeling Amsterdam

UITNODIGING

V.V.N.T.-leden die in de regio Amsterdam wonen nodigen wij uit om op **vrijdag 27 november** om 20.00 uur bijeen te komen in de vergaderzaal van Sportcentrum De Pijp, Lizzy Ansinghstraat 88 te Amsterdam. Bereikbaar met tram 12 en 25.

Onderwerp van gesprek is een gedachtenwisseling over de vraag welke rol de V.V.N.T. gaat spelen als Tsjechoslowakije ingaande 1 januari 1993 uiteenvalt in twee zelfstandige staten.

Uw aanwezigheid is noodzakelijk om uw inzichten aangaande deze kwestie te kunnen inventariseren en die voor te leggen aan de leden van het hoofdbestuur. Tijdens de jaarvergadering in maart '93 kunnen de ingebrachte voorstellen dan nader uitgewerkt worden.

Om de vergadering zo zinvol mogelijk te maken, zoeken wij een inleider/ster. Heeft u zich intensief met de ontwikkelingen in Tsjechoslowakije bezig gehouden en bent u bereid een toelichting te geven op de actuele situatie in Tsjechoslowakije, dan verzoeken wij u zich hiervoor op te geven bij L. Thio, telefoon nr. 020-6791423.

Zo hopen wij een vruchtbare discussie te kunnen voeren en mocht er nog tijd resten, dan is ook overleg mogelijk over activiteiten die de afdeling Amsterdam in de komende tijd kan ontwikkelen. Wij denken hierbij aan:

- * reisinformatie t.b.v. Tsjechoslowaken die Nederland willen bezoeken;
- * reisinformatie aan Nederlanders die naar Tsjechoslowakije willen;
- * hulpprogramma's;
- * culturele activiteiten (theater, film, exposities, e.d.);
- * manifestaties houden/bijwonen;
- * wat verder ter tafel komt.

Eva Elias
Cok Oostveen
Lee Thio.

Afdeling Den Haag in oprichting

Een aantal V.V.N.T.-leden is op dit moment bezig met de oprichting van Afdeling Den Haag. Door deze groep zijn tijdens een aantal bijeenkomsten diverse ideeën gelanceerd en besproken. Het plan is nu om in Januari 1993 een oprichtingsbijeenkomst te organiseren en met de aanwezigen van gedachten te wisselen over de activiteiten van de Afdeling Den Haag. Helaas is op dit moment de exacte datum van deze bijeenkomst nog niet bekend. Omdat onze ledenbrief aan het eind van het jaar in een gecombineerd November/Decembernummer wordt uitgegeven, zullen leden in de regio Den Haag e.o. hierover een aparte mailing ontvangen.

De groep bestaat op dit moment uit Ed de Munck, Hennie v.d. Burg, Marijke v.d. Wijngaard, Iris-Maria de Bruyn, Bert Marcus en Johannes Sugito. Andere

leden die zich willen inzetten, ook incidenteel, zijn natuurlijk van harte welkom. U kunt hiervoor contact opnemen met Hennie v.d. Burg, tel. 070-3258679.

Johannes Sugito.

enootschap voor Tsjechische Muziek

aangesloten bij de Vereniging Vrienden Nederland-Tsjechoslowakije.

Uitvoeringen van Tsjechische pianomuziek

Ik tracht bij gelegenheden enkele grepen uit de Tsjechische pianoliteratuur ten gehore te brengen. Zulke gelegenheden bestaan er bij de "Sociëteit voor Kamermuziek" te Gouda, waar op zogenoemde "werkavonden" gevorderde amateurs voor elkaar spelen.

De bijeenkomsten vinden plaats op Vrijdagavonden en Zondagmiddagen en zijn vrij en gratis toegankelijk. Hier volgen enige data van de eerstkomende maanden.

Zondag 22-11-'92 14.30 uur

Vrijdag 11-12-'92 20.00 uur

Zondag 10-1-'93 14.30 uur

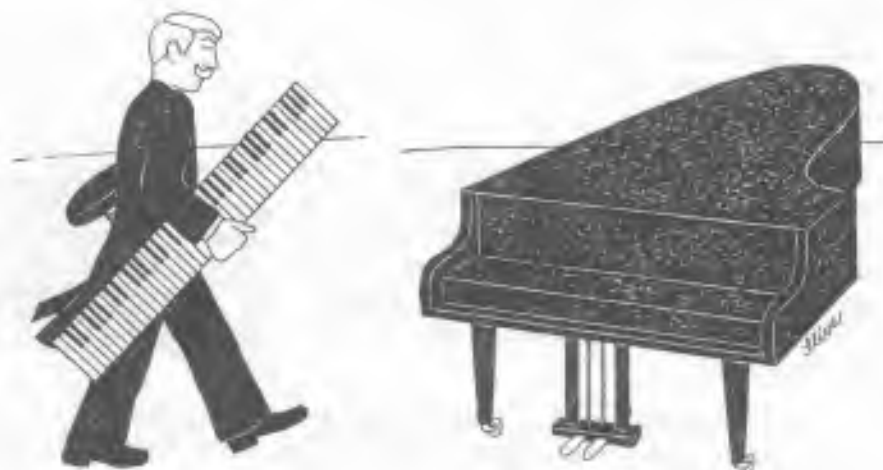
Plaats: Huize Juliana, Kon. Wilhelminaweg 251, Gouda. (recreatiezaal).

Op één of meer bijeenkomsten zal ik enkele tsjechische werken voorspelen. Gepland is:

J.B. Foerster (1859-1951)
"A Jabloné Květy" ("De
appelboom bloeit"),
4 stukken;

Z. Fibich (1850-1900):
Sonatine;

E. Schulhoff (1894-1942):
Sonate nr. 3,
Enkele delen uit "Hot
music".

Omdat ik nog niet weet, wanneer ik precies wat zal spelen (Schulhoff is een herdenkingsjaar, maar dat is het in 1994 ook zoals u ziet), raad ik belangstellenden aan, mij te voren even te bellen: 070-3278706.

Inlichtingen over de Stichting Sociëteit voor Kamermuziek, tel. 01820-13676.

Het spreekt vanzelf dat ik de muziek en andere tsjechische en slowaakse werken ook gaarne voorspelen wil voor belangstellenden in de Afdeling Den Haag (en andere afdelingen) met korte toelichting.

Hans Wallin.

Carpooling

Gaat u naar Tsjechoslowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechoslowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer **H. Truin**; hij heeft op zich genomen gegadigden tot elkaar te brengen.

Hij is dagelijks telefonisch bereikbaar onder nummer
020 - 6925770

De Tsjechen en de Oostenrijks-Hongaarse monarchie.

Smetana's "Symfonie Triumphale"

Een van de merkwaardigste, hoewel niet een van de sterkste werken van Smetana is wel de "Symfonie Triumphale", het enige werk in dit genre. Op het muziek-wetenschappelijk colloquium te Brno, speciaal gewijd aan de relaties van de Tsjechen met andere volkeren hield de musicoloog Dr. Jiří Fukáč een voordracht over dit werk, dat opgedragen werd aan Keizer Franz Josef en Keizerin Elisabeth (ook bekend als "Sisi") ter ere van hun huwelijk in 1854.

Voor hen, die de geschiedenis van het gebied, dat sinds 1918 Tsjechoslowakije heet (wie weet hoe lang nog?), zien als één groot stuk vrijheidsstrijd van Hus tot Havel, misschien onbegrijpelijk. Hoe kon de bij uitstek nationale componist Smetana zo iets doen? Nu, dat is niet zo moeilijk: men verwachtte nogal wat hervormingen van de keizer, wat betreft meer autonomie voor de verschillende volken, men wilde zeker niet met Oostenrijk breken. De filosoof Palacký bijvoorbeeld sprak in 1848 nog over Oostenrijk als "een staat die men had moeten uitvinden, als hij niet al bestond" (als bolwerk tussen de machten van Duitsland en Rusland), hij had ideeën over een federatieve staat. Dus: zoals Willem van Oranjen de koning van Hispanjen altijd had geëerd, zo gold dit voor Palacký, Smetana en veel Tsjechische intellectuelen ten aanzien van de Keizer van Oostenrijk, die tevens koning van Hongarije was. Men hoopte zelfs dat de keizer tevens tot koning van Bohemen zou worden gekroond; een werk, dat Smetana al voor dit geval geschreven had ("Hymne ter ere van de boheemse koning") ging helaas verloren. Deze kroning ging overigens niet door, wegens de bezwaren van de Hongaren, die voelden dat ze daardoor in belang zouden inboeten.

Terug naar de "Symfonie Triumphale". Het werk heeft de vorm van een normale symfonie in 4 delen. In drie delen wordt de door Haydn geschreven hymne: "Gott erhalte Franz den Kaiser" geciteerd. Hou me ten goede: Dat later de Duitsers deze prachtige melodie zouden stelen om er "Deutschland, Deutschland über alles" op te brullen, daar konden Haydn en Smetana niets aan doen. Het heeft wel het begrijpelijke gevolg gehad, dat na de tweede wereldoorlog meestal alleen het scherzo werd gespeeld, het enige deel waarin genoemd lied niet voorkomt, toevallig ook compositorisch wel het sterkste deel, hoewel ook de andere delen menige fraaie bladzijde telt. Het werk is in 1967 in zijn geheel op de plaat verschenen (opname van September 1966, Supraphon DV 6294).

Tot Smetana's verdriet had het werk weinig succes, ook in Wenen; de beste ontvangst viel het werk ten deel in Zweden, tijdens Smetana's verblijf aldaar.

Zoals al gezegd leden alle pogingen om de volkeren van Oostenrijk-Hongarije meer autonomie te geven schipbreuk op het nationalisme, vooral van de Duitsers en de Hongaren; de laatste vreesden bij meer zelfstandigheid voor de Tsjechen, dat in hun rijkdeel Slowaken en Kroaten ook zouden gaan sputteren. Bovendien hield de keizer steeds maar vast aan zijn bondgenootschap met Duitsland, wat het Duitse nationalisme uiteraard in de kaart speelde (en fataal zou worden bij de eerste wereldoorlog) dit vooral tot verdriet van zijn zoon Rudolf, van wie de uitspraak stamt:

"Duitsland zal nooit begrijpen, wat het betekent om Duitsers, Slaven, Hongaren en Polen om één kroon te groeperen. De Habsburgse staat heeft al in miniatuurvorm Victor Hugo's droom van een Verenigd Europa verwerkelijk".

Rudolf stond nogal alleen in zijn opvattingen; hij was de Tsjechen zeer goed gezind. Te zijner ere werd het Rudolfinum in Praag gebouwd door de architect

Josef Zitek. Rudolf woonde in 1881 de première van Smetana's opera Libuše bij, waarbij hij Smetana en Zitek ontmoette. Smetana was toen al bijna doof.

Rudolf kon de politiek niet meer aan, pleegde in 1889 zelfmoord; het nationalisme werd steeds sterker. We weten allemaal dat de eerste wereldoorlog de nekslag voor dit "Verenigde Europa" vormde, en wat later allemaal gebeurde! Men hoeft geen monarchist te zijn om toch te voelen, dat er in 1918 iets verloren ging. Zoals tot uiting komt in de tekst van de liederencyclus "Reisebuch aus den Österreichischen Alpen" van de oostenrijkse componist Ernst Krenek (1900-1991, van tsjechische afkomst, vanaf 1938 in Amerika):

"Wir waren ausersehen, Hirten zu sein für die vielen Völker des Ostens und des Südens, die mit uns vereint waren. Wir haben die Aufgabe nicht erfüllt, die Prüfung nicht bestanden, von schlechten Lehrern schlecht vorbereitet".

Heeft nu de EG deze opgave? Zal zij beter slagen? Zal zij zich niet door slechte leraren laten adviseren?

Hans Wallin.

VAN EN OVER TSJECHOSLOWAKIJE

UIT DE KNIPSELMAP

Scheiding voldongen feit?

Op het nippertje aliseerd worden Tsjechoslowakije meerderheid zich werp over de op-twee aparte republie-nig voor. Dit stond lezen. Zo ook, dat tief was geopperd dan te vormen. Wat daarmee nergens uitgelegd ge-

Op 6 oktober is het piepkleine berichtjes gen in Jihlava zowel om de federatie om te pen. Over het "wat dan" de uitslag van de stem-ten toen dat er toch een Pas op 27 oktober signa-deze. Tsjechen en Slowa-waren het eens geworden unie per 1 januari 1993 twee republieken, onder de nationale parlementen unie geldt tussen twee of staatkundige scheiding Per 1 januari 1993 geen het lijkt vast te staan. Want en passant lees ik belangrijke punten resteren toekomstige munt van de van de bezittingen die nu

kon "Uit de knipselmap" in het oktobernummer nog geactu-met het nieuws dat in het federale parlement van bij de stemming op 1 oktober niet de vereiste 3/5 had uitgesproken ten gunste van het wetsont-splitsing van het ken. Er waren 7 stem-men te wei-op 2 oktober in alle kranten te van Slowaakse zijde als alterna-maar een Tsje-choslowaakse Unie-precies be- doeld werd heb ik zien.

unie-idee
werd
Klaus
zetten
niets!

al weer ter ziele. In
gemeld dat bij besprekin-
als Meciar het voorstel
in een unie hadden verwor-
Geen enkele verwijzing naar
ming van 1 oktober en berich-
referendum zou moeten komen.
leerde ik weer enig nieuws in
ken, althans hun onderhandelaars,
over het vormen van een douane-
bij het uit elkaar gaan van de
voorbehoud van goedkeuring door
in Praag en Bratislava. Een douane-
meer onafhankelijke staten. De
moet dus een voldongen feit zijn.
eenheidsstaat Tsjechoslowakije meer,

ook nog ergens dat er nog maar twee
om opgelost te worden. Dat zijn de
twee republieken en de verdeling
van Tsjechoslowakije zijn.

In de vorige Ledenbrief werd, in een 'Uit de knipselmap-Extra' melding gemaakt van een paar pittige uitspraken van de Praagse Volkskrantcorrespondent Cees Zoon over hoe hij de afgelopen zomer zijn standplaats als een toeristische hel had ervaren. In een korte nabeschouwing noemde ik het verhaal wat erg overdreven, maar signaleerde wel enkele bedreigingen van het unieke steden-schoon van de stad en vermeldde dat er hier en daar bij inwoners van Praag ook al wat ongerustheid is.

Concreet valt daar over te lezen in een artikel van een collega van Cees Zoon, Stevo Akkerman, dat ik uit de Haagsche Courant van 24 september jl. heb geknipt. Daarin worden de lezers op de hoogte gebracht van het bestaan van de "Klub za starou Prahu", in het Nederlands "Club voor het oude Praag". Een historische vereniging, zoals die overal in steden bestaan en in het geweer komen als aantasting dreigt van wat het verleden aan waardevoels heeft nagelaten. De "Club voor het oude Praag" telt zo'n 1500 leden. Allemaal mensen, die er van houden en beseffen dat de opdringende vooruitgang, hoe nuttig ook, toch een gevaar is voor een stad als Praag, waar nog meer is te bederven dan in andere steden.

Net als bij de meeste soortgelijke verenigingen ligt de gemiddelde leeftijd van de leden nog al hoog. Zo is de door Stevo Akkerman geïnterviewde vice-voorzitter Dr. Dobroslav Libal, een kunsthistoricus in ruste, al 81 jaar. Maar nog uiterst strijdbaar en niet van plan lijdzaam toe te zien als het grote geld in de jacht op nog meer, weer eens met grootse plannen voor de een af andere kwetsbare locatie komt. Dr. Libal zegt, dat wat er in de communistische periode ook allemaal mis was, het oude Praag er tenminste niet veel kwaad van heeft ondervonden. Het onderhoud liet vaak te wensen over en af en toe verscheen er wel eens uit de toon vallende nieuwbouw, maar het grootste deel van de stad bleef onaangetaast. Zelfs werd er in een aantal gevallen goed restauratiewerk verricht. Nu onder "het kapitalisme" treden andere belangen op de voorgrond en is er veel, vooral Westers, geld voor verbouw en nieuwbouw.

Dr. Libal geeft voorbeelden van prachtige panden, die met een al te rigoureuze verbouwing bedreigd worden, bijvoorbeeld ten behoeve van hotelvestigingen. Zijn club laat dan protest horen, ook bij het stadsbestuur. Dat wil de op zich goede en strenge regels misschien wel toepassen, maar de commerciële belangen van de plannenmakers zijn groot en deze trekken zich vaak nergens wat van aan. Zonder een goed controle-apparaat, dat tijdig "aanslagen" op het stedelijk schoon constateert en dan een vuist kan maken, helpt goede wil alleen te weinig. Zelf heeft de Club alleen maar morele invloed, maar men probeert die zo sterk als maar mogelijk is te gebruiken.

De vice-voorzitter noemt trots het protest tegen de tijdelijke algehele sluiting van de Karelsbrug voor een restauratie, die naar de mening van deskundige clubleden volstrekt overbodig was. En die tenslotte werd afgeblazen.

Dit soort successen maakt dat dr. Libal de toekomst toch met enig vertrouwen tegemoet ziet. "Praag is geweldig en onverslaanbaar. Het heeft oorlogen en revoluties overleefd en zal nu de markteconomie ook wel aankunnen" geeft hij als zijn mening. Maar de strijd voor wat niet mag verdwijnen zal wel het uiterste van bestuur en leden van de vereniging blijven vergen, weet hij zeker. Om te voorkomen dat wat in 10 eeuwen is opgebouwd niet in 10 jaar naar de Filistijnen wordt geholpen.

Voor de hotels van Tsjecho-Slowakije hoeft u echt niet met Vaclav Havel zelf te bellen.

Het vinden van een geschikt hotel is
in het Tsjecho-Slowakije van vandaag
geen eenvoudige zaak.

Wie Tailormade Travel belt, is de
schaarste te slim af.

Tailormade Travel beschikt
naast een eigen kantoor in
Praag over een aantal eigen
hotels en kan u ook daarbuiten
de weg wijzen.

Van goedkoop tot wat duurder,
inclusief viersterren-hotels.

Bel voor informatie

Tailormade Travel in Woerden
(03480 -24 700).

Maar natuurlijk mag u het óók bij
Vaclav Havel zelf proberen.

Tailormade Travel

Uit en thuis in Tsjecho-Slowakije.

En ook kleinere bedreigingen zullen de aandacht blijven vragen. Ook als prachtige gevels niet gesloopt of onherstelbaar verbouwd worden gaan ze toch voor het fraaie stadsbeeld verloren als er grote reclames aan bevestigd worden. Dr. Libal wijst er op dat ook dat meestal wel in strijd is met enig voorschrift, maar ook hier profiteren de boosdoeners maar al te vaak van de al dan niet noodgedwongen nonchalance van de autoriteiten. Veertiende eeuwse straatjes die gedomineerd worden door aanprijzingen voor voortbrengselen van firma's als Marlboro, Douwe Egberts en Benetton, zijn dr. Libal en zoals hij zeker weet vele anderen, een gruwel.

Een dezer dagen is er een boek verschenen van de Belgische schrijver Geert van Istendael met de titel "Arm Brussel". Daarin heeft de auteur het over het niets ontziende afbraak- en opbouwproces in de Belgische hoofdstad. Hij noemt het "de grote sluipmoord op Brussel, waar een alles vertrappende bouwwoede van projectontwikkelaars, de verwoestende kracht van een goed berekende geldzucht, zijn ellendig werk heeft gedaan".

Zullen Dobroslav Libal en zijn clubleden kunnen verhinderen dat over een aantal jaren iemand een boek "Arm Praag" moet schrijven?

Zowel in de Haagsche Courant als in het Engelstalige in Praag verschijnende weekblad Prognosis las ik berichten over plaatsjes in Noord-Bohemen, die de verdere winning van bruinkool in de weg staan, simpelweg door het feit dat ze gelegen zijn op plekken waar

die delfstof in een zeer goede kwaliteit, namelijk bijna zonder zwavel, onder de grond zit.

Het ene plaatsje heet Libkovice en ligt op vrij korte afstand van Most en een stukje verder naar het oosten bevindt zich Chabořovice. Eerstgenoemd stadje heeft een oude geschiedenis, maar is voor 1989 al grotendeels ontruimd. De bewoners werden geherhuisvest in simpele flatwoningen in Most en Loučny. Na de veranderingen van eind 1989 begon bij de nog niet verhuisde inwoners de hoop te leven dat de gedwongen verplaatsing niet zou worden voortgezet, vooral toen de toenmalige president Havel tijdens een redevoering in Most verklaarde, dat hij tegen de liquidatie van hele stadjes en dorpen was. De overgebleven bewoners verzetten zich nog steeds tegen de volledige ontruiming van Libkovice, gesteund door hun burgemeester. De uitkomst van hun verzet is nog onzeker. Studies of de nog aanwezige bebouwing al dan niet te redden is, gelet op het ondergraven van het gebied met de nieuwste mijngangen, spreken elkaar tegen. Als ook de laatste inwoners weg moeten hopen ze dat een verplaatsing naar veraf gelegen flatwoningen (konijnenhokken noemen ze die) in elk geval niet zal plaatsvinden, maar dat de mijnmaatschappij of de overheid voor huisvesting in goede eengezinswoningen zullen zorgen.

Iets anders ligt het in buurgemeente Chabařovice. Daar is een Amerikaans consortium, aangevoerd door een firma Plan Ekon, eveneens belust op het vrij maken van het gemeentelijk grondgebied om de "zuivere" bruinkool te kunnen delven. Directeur Vanous vindt dat een goede actie, omdat Chabařovice toch een "nachtmerrie van mistroostigheid en wanhoop" is. Hij heeft het aanbod gedaan voor alle 2000 inwoners mooie nieuwe huizen te bouwen een eindje verderop. Verder wil hij de verplaatste gemeente Chabařovice een donatie van een miljoen dollar per jaar geven.

Burgemeester Hrom wil voor dat aanbod niet door de knieën gaan. Hij vindt dat geld de rijke historie van het stadje (stadsrechten sinds 1550, belangrijke pleisterplaats op de zoutroute van Duitsland naar Bohemen) niet mag wegpoetsen. Maar al heeft hij daarbij wat medestanders, de meeste inwoners denken aan meer materiële dingen en vinden het idee goedkoop aan een veel betere woning te komen erg aantrekkelijk. De burgemeester denkt dan ook dat zijn, hij geeft het toe, vooral historisch sentiment, het binnenkort zal moeten afleggen tegen, wat hij noemt, de lokroep van de Yankee-dollar.

Jan van Gastel.

OPROEP van het Kinderkoor van Hranice

Dit koor viert reeds dit jaar het 10-jarig bestaan. Het werd opgericht door de koormeester Jiří Klimeš uit Olomouc. De koorleidster was en is Taťána Jonasová.

Het ensemble telt ongeveer 45 kinderen in de leeftijd van 10 tot 17 jaar. Op het repertoire hebben wij vooral composities voor kinderen van Tsjechische componisten, aankleding van Boheemse, Moravische en Slowaakse volksliederen en liederen van beroemde componisten (Bach, Mozart, Beethoven, Susato, Regnart, Rota, enz.).

Behalve concerten in Tsjechoslowakije heeft het koor ook Duitsland, Hongarije en Bulgarije bezocht.

Wij zoeken een kindergroep, waarmee wij uitwisselingen voor het komende jaar kunnen voorbereiden. Het hoeft niet precies om een kinderkoor te gaan, wij nodigen graag een willekeurige groep van kinderen uit die iets interessants doen.

Schrijf alle voorstellen en kontakten (in het Duits) a.u.b. naar het adres van de koorleidster: Taťána Jonasová, Trávnícká 25, 753 01 HRANICE, Č.S.F.R., tel.nr. thuis: 0642/3465.

Wij kunnen u nog meer informatie en opnamen van het koor geven.

Taťána Jonasová

PRANEDA b.v.

PAPENDRECHT - NEDERLAND

IMPORT - EXPORT

Ketelweg 53 · 57 — 3356 LD
Postbus 149 — 3350 AC

Telefoon 078 · 152566
Telex 29380

Een eenvoudig gesprek met uw Tsjechische vrienden voeren, een boek lezen of in een Tsjechisch kookboek thuis raken?

Leer dan Tsjechisch !

Doeltreffende schriftelijke- en privélessen in Purmerend door ervaren leraar met eigen Nederlands lesmateriaal.

Tel. 02990-38238 (Purmerend)

OPROEP

Ons lid Gaston De Kinder uit Vojkov in Tsjechoslowakije kreeg van de direktie van een bejaardenhuis uit Sedlcany het volgend verzoek.

De direktie van het bejaardenhuis uit Sedlcany zou graag in kontakt willen komen met een of meerdere Nederlandse bejaardenhuizen om er een bezoek te komen brengen. Men wil graag komen kijken naar en praten over het beheer en de organisatie, de verpleging en de technische aspecten van een bejaardenhuis.

Het Vltava-(Moldau)hotel te Sedlcany

Het bejaardenhuis in Sedlcany heeft 300 bejaarden, waarvan er ongeveer 150 lichamelijk of mentaal gehandicapt, bedlegerig of slecht ter been zijn. Het bejaardenhuispersoneel bestaat uit 95 personen: verplegend, keuken, onderhoud en administratief personeel.

Sedlcany ligt op de weg van Votice naar Příbram, niet ver van Tábor, Benešov en Konopiště.

Ook de leiding en/of personeel van de Nederlandse bejaardenhuizen zijn uiteraard van harte welkom om in Sedlcany een kijkje te komen nemen. Misschien kan er een uitwisseling geregeld worden voor 1 of 2 verpleegsters/verplegers.

Belangstellenden kunnen in het Duits of Nederlands een brief schrijven en sturen naar: Gaston De Kinder, Zahradka c 9

257.54 VOJKOV, Tsjechoslowakije.

*****

CEDOK REIZEN B.V.

DE SPECIALIST VOOR TSJECHOSLOWAKIJE

Voor direkte reserveringen van hotels, appartementen of kamers en interessante rondreizen per eigen auto!

Bel voor de uitgebreide catalogus:
020-6220101 - 6224888 of fax 6385441

Diversen

Derde Danshuisfestival in Slowakije

DUNASZERDAHELY

Op 24 oktober j.l. vond in de Slowaakse stad Dunajská Streda (halverwege tussen Bratislava en Komárno) het 3^e Danshuisfestival plaats. Temidden van de talrijke andere folklore festivals in Slowakije, vervult dit jaarlijks terugkerende evenement een speciale rol, omdat tijdens dit festival de folklore van vooral de Hongaren in Slowakije aan bod komt. Bij de oprichting van Tsjechoslowakije na de eerste wereldoorlog kwamen veel

Hongaren binnen de grenzen van de nieuwe staat te wonen en tegenwoordig maken ze met hun aantal van een half miljoen nog steeds zo'n 10% van de totale bevolking in Slowakije uit. In Zuid-Slowakije zijn diverse dorpen en steden, zoals Komárno en Nové Zámky, dan ook tweetalig. De situatie van de Hongaarse minderheid kwam onlangs ongunstig onder de aandacht van de internationale pers i.v.m. de behandeling van een nieuwe taalwet in het Slowaakse parlement, maar gelukkig was van enige Slowaaks-Hongaarse polarisatie tijdens het danshuisfestival niets te merken, ondanks bijvoorbeeld de nabijheid van de omstreden Gabčíkovo dam. Ook de grensovergang Komárom-Komárno (we kwamen met een bus Hongaarse volksdansen vanuit Boedapest) verliep buitengewoon soepel. Net als de vorige jaren trouwens, namen er aan het festival ook enkele Slowaakse folklore-groepen deel, wat zeker bijdroeg aan het apolitieke karakter ervan.

Het festival vond plaats in een overdekt sportcomplex. Overdag liepen er drie parallel programma's naast elkaar. In de grote gymzaal nam het publiek massaal deel aan lessen in Hongaarse volksdansen uit diverse regio's, in een kleiner zaaltje ernaast kon men concerten beluisteren of deelnemen aan zang-workshops en de sport-kantine was omgebouwd tot een half duister "folk-café", waar men onder het genot van een drankje, kon luisteren naar authentieke zigeunerbands, waarvan de leden de 60 al gepasseerd waren. Het was prachtig deze dorpsmuzikanten, die soms al wat moeilijk ter been waren, te horen en zien spelen met een geoefendheid die hun lange muzikale carrière verraadde. De overgang tussen het programma overdag en 's avonds werd gevormd door een gala-concert van alle aanwezige authentieke en "revival" muziekgroepen. Helaas was de akoestiek in de galmende gymzaal slecht en waren de authentieke zigeunerbands duidelijk niet gewend aan de vast opgestelde microfoons. Het programma 's avonds had het karakter van een danshuis of volksdansbal: onder begeleiding van levende muziek kon men zelf volksdansen, of, als men de betreffende stijl nog niet beheerste, deel nemen aan de aanleerkring. Onnodig te vermelden dat het officiële einde om 11 uur nog lang niet het einde van het feest betekende. Voor mij als liefhebber van zowel de Hongaarse als de Slowaakse folklore, vielen tijdens dit danshuisfestival weer eens de overeenkomstige kenmerken in dans en muziek op, ontstaan door de eeuwen oude coexistentie van beide volken in dit gebied.

Pieter Magusin, Nijmegen

MUZIKALE NOTEN

Een Kerstcadeau-tip

In Nederland is nu Tsjechische kerstmuziek te koop op LP, muziekcassette en op CD. Aan deze kerstmuziek hebben meegewerkt de beroemde moravische zangers Josef Laža, Jarmila Šuláková, Marie Rottrová, Lenka Halamová, het kinderkoor uit Ostrava en een van de beste volksorkesten in de ČSFR, het cimbaalorkest Technik o.l.v. Jan Rokyta (vader van ons lid).

Op de LP, cassette en CD staan de bekendste Moravische en Boheemse kerstliederen. De prijzen zijn: LP f 8,--; muziekcassette - f 12,--; CD - f 17,--. Een en ander is **schriftelijk** te bestellen bij: Jan Rokyta, p/a Abel van Olst, Cornelius Krusemanstraat 48-3, 1075 NR Amsterdam.

In **Bindhoven** geeft op zaterdag 28 november a.s. Igor Ardasev een pianorecital in het Muziekcentrum Frits Philips. Voor de pauze speelt hij enkele klassieke werken en na de pauze meer typisch Tsjechische muziek.

Na afloop van het recital is er gelegenheid om in de grote foyer met vrienden en kennissen nog wat te gebruiken.

De totale opbrengst van dit evenement zal worden gebruikt voor de aankoop van medische apparatuur voor het ziekenhuis in BRNO, de geboorteplaats van Igor Ardasev.

Nadere inlichtingen bij: George Dubois, tel. 04990-722268; Wiro Nillesen, tel. 04990-72116; Frans van Bavel, tel. 040-810715.

Maandag
14 december a.s.
om 20.15 uur
in De Doelen te
Rotterdam
speelt het
neusje van de
zalm:
Virtuosi di Praga.

Op het programma:
Janáček: suite for
strings;
Bach: concert
voor hobo, violin
en strijkers;
Suk: Meditations;
Dvorák: strijk-
kwartet in F-maj.
voor kamerorkest.

FILATELIE

De eerste Tsjechische postzegels

Vorig jaar verschenen ter gelegenheid van de Wereldjamboree in Zuid Korea op twee ver afgelegen eilandgroepen (te weten de **Maldiven**, ergens voor de kust van India, en **St. Vincent**, ergens in het Caraïbisch gebied) een serie postzegels. Op twee daarvan gaat het om een afbeelding van een 'postzegel op een postzegel'. En dat betreft dan de eerste Tsjechische postzegels.

Er is hier wel eerder melding gemaakt van de 'eerste' Tsjechische postzegels en dat was ook wel juist, want het is maar net hoe je het bekijkt. Voordat de Tsjecho-Slowaakse Republiek werd erkend door de internationale gemeenschap

en georganiseerd, was het een 'rommelige' tijd. Ik kom daarop, omdat op de zegel van St. Vincent staat: "When service (= postbezorging) collapsed, Czech Scouts delivered the mail". Maar dit is een al te eenvoudige voorstelling van zaken. Daarom zeer in het kort het verhaal.

De Tsjechische Zeeverkenners verzorgden de postdienst van 7 november tot en met 25 november 1918 ten behoeve van het Nationaal Bevrijdingscomité. Onder leiding van Roessler Orovsky werd een officiële postdienst onderhouden tussen belangrijke plaatsen, zoals de Burcht, het Stadhuis, de politie en de treinstations. Er was een ingenieuze methode voor het drukken van de zegels. Door middel van boekdruk werd tegelijk de druk, de perforatie en een präging aangebracht.

Dat is duidelijk te zien aan het inktrandje van de perforatie. Aan de kop staat (in vertaling) Post van de Tsjechische Scouts en aan de onderkant staat (eveneens in vertaling) In dienst van de Nationale Regering. Er waren twee stempels: een met 'N.V.' (wat dus staat voor Nationale Regering) en een met 'Pošta Skautů', 'Praha', '1918' en een stippellijntje met een deelstreep.

Er werd gebruik gemaakt van zwarte, paarse en rode stempelinkt. Omdat er slechts losse zegels werden gedrukt, bestaan er dus geen meerdere exemplaren aan elkaar.

De zegel van 10 heller in blauw was voor briefkaarten en de 20 heller in rood was voor brieven. De porti werd aan de verkenner door de ontvanger bij aflevering betaald. Iedere brief was overigens 'aangetekend'. Dit gebeurde door de handtekening van de verkenner op de ene kant van het stippellijntje in het stempel en de ontvanger aan de andere kant. De verkenner kreeg dan de envelop als bewijs van aflevering weer retour.

Gezien de warrige situatie en het gevaar van politieke vijanden hadden ongeveer 100 Zeeverkenners hun handtekening geplaatst op lijsten. Bij ontvangst van een poststuk, moest de ontvangende verkenner dus zijn handtekening zetten, die dan weer door de autoriteiten werd vergeleken met die op de lijst om te controleren of alles wel klopte. Er zijn van beide zegels ongeveer 10.000 exemplaren gedrukt, maar ze zijn veelgevraagd, dus er bestaan vervalsingen. De afstemmingen zijn natuurlijk veel minder in aantal, dus daar zijn ook vervalsingen van.

Op 21 december 1918 kwam president Masaryk aan te Praag en bij die gelegenheid werden 600 zegels voorzien van een opdruk (in vertaling) 'Aankomst van President Masaryk'.

Sommige postzegelcatalogi doen geen opgave van deze zegels, omdat het land toen nog officieel niet bestond en aangesloten was bij de postunie, maar het zal duidelijk zijn dat ze meer postale betekenis hebben dan menige uitgifte van tegenwoordig, die wel zijn gecatalogiseerd.

In 1968 werden ter gelegenheid van het feit dat het 50 jaar geleden was door de posterijen twee gelegenheidsstempels gebruikt met een afbeelding van de beide oorspronkelijke stempels (dat was uiteraard nog in de periode van de 'lente'.

Als beweging startte Scouting in 1907 in Engeland en het breidde zich als een olievlek over de gehele wereld uit. Zo ook in Tsjecho-Slowakije. Daar ligt het begin rond 1910. Gedurende de Duitse bezetting was de beweging, zoals in alle bezette landen, verboden. Na opleving in 1945 werd het opnieuw onderdrukt gedurende het communistisch bewind. Er was een kortstondige heropleving in 1968, maar na de revolutie is de beweging weer volop in bloei.

Er wordt daarbij steun gegeven vanuit Nederland waar de nationale organisatie Scouting Nederland de hand in heeft. Leuk tenslotte om te vermelden is dat de voorzitter van Scouting in Tsjecho-Slowakije niemand minder is dan Jarmil Burghauser, beter bekend als componist en voorzitter van de Dvůřák Vereniging.

Jacques de Coo.

*****

ONZE BOEKENPLANK

Bojís se smrti? Smrti se nebojím. Bojím se jen jedné věci: ztráty někoho z rodiny. (Ben jij bang voor de dood? Voor de dood ben ik niet bang. Ik ben slechts bang voor één ding: het verlies van een familielid).

Wie deze conversatie in een Tsjechisch bierhuis opvangt, kan er vrijwel zeker van zijn, dat daar een Hollander de kennis van de Tsjechische taal ten toon spreidt, die hij heeft verworven tijdens de lessen van drs. M. Smit-Řihová uit Leiden.

Bovenstaande zinnen komen namelijk uit les 23 van de leergang die zij samen met dr. M. Hrubá ontwikkelde en aan de hand waarvan zij in Den Haag en Leiden de Tsjechische taal onderwijst.

Die leergang is nu bij uitgeverij Carl Winter in Heidelberg in boekvorm verschenen onder de titel: "Tsjechisch, Ein Lehr- und Übungsbuch". Ik trof het boek aan bij boekhandel Ginsberg te Leiden (f 56,-). Het bevat 60 lessen waarin aan de hand van een kort verhaaltje steeds een grammaticale regel wordt behandeld, en een aantal woordjes worden aangeleerd. Achterin staat een gedegen verhandeling over de geschiedenis van de Tsjechische taal, de uitspraak en de grammatica. Een bijzonder goed boek voor wie op systematische wijze zijn kennis van de Tsjechische taal wil vergroten.

Een leuke kado-tip voor de feestdagen?

Die deutsche Bibliothek - CIP-Einheitsaufnahme

Hrubá, Miloslava:

Tschechisch: ein Lehr- und Übungsbuch / Miloslava Hrubá; Martina Smit-Řihová. - Heidelberg: Winter, 1991

(Sprachwissenschaftliche Studienbücher: Abt. 1)

ISBN 3-533-04409-2

NE: Smit-Řihová, Martina:

Mr. D. Allewijn.

*****

KERSTVERHAAL

Anna en het sprookje

Anna liep eind november bedrukt en verrast door het plaatsje, waar Nepomuk zo'n centrale plaats innam. Bedrukt door alle snelle ontwikkelingen van de laatste jaren. In plaats van het centraal comité was er in huis centrale verwarming gekomen. Maar de echte warmte ontbrak door alle prijsverhogingen, de staatkundige scheiding tussen Slowakije en de rest van het land. De toekomst was onzeker en Anna dacht aan haar schoolgaande kinderen. Nog even en ze zouden hun plaats moeten innemen in de maatschappij. Ze dacht door die spannende gebeurtenis van enige dagen geleden terug aan die andere dagen, toen de Eerste Wereldoorlog teneinde liep en er een nieuwe natie verscheen in Europa. Voor haar grootouders onzekere tijden. Vol vertrouwen hadden ze altijd tegen hun enige dochter gezegd: "veel hebben we niet, maar we zullen goed voor je zorgen!".

Helaas had Anna's moeder het zeer zwaar gehad. Het gezin was verarmd en na de Tweede Wereldoorlog door de nieuwe machthebbers belaagd. Anna's grootouders behoorden immers tot die Duitssprekende minderheid, die in de vorige eeuw de industrialisatie van Europa aangezwengeld hadden en daarbij niet hun eigen belang hadden vergeten. De inflatie van de jaren twintig had ze in de richting van Hitler gedreven en ze waren lid geworden van zijn partij. Uiteindelijk waren ze naar Duitsland verhuisd.

Anna's vader had een hekel aan alle politiek. Het leidde uiteindelijk tot een breuk tussen hen, toen in 1938 München het lot beslechtte van een zelfstandig Tsjechoslowakije. Anna dacht daarom aan haar eigen kinderen. Hoe zouden die zich gaan ontwikkelen? Anna's moeder hield zoveel van haar kleinkinderen. Ze woonde nu alleen in een klein huisje, maar bezocht haar kinderen en haar kleinkinderen geregeld. Daarom was Anne blij geweest, dat haar moeder deze verrassing nog meebeleefd had.

Het was een sensatie en daarmee op het hellende, grote marktplaats het gesprek van de dag. Wat was er nu gebeurd? Op een dag had een antiekhandelaar uit het nabijgelegen Ceske Budejovice haar opgebeld

of ze zo spoedig mogelijk konden komen. Dat moest over het schilderijtje van haar grootouders gaan, had Anna gedacht. Haar moeder had weinig herinneringen aan haar ouders. "wij zullen goed voor je zorgen" behoorde tot die herinneringen en meer materieel een klein schilderijtje. Hierin zat een prent, waarop het grote huis stond, waarin ze geboren waren. Later was dit verkocht. Maar Anna's moeder wist hoe haar grootouders aan dit prentje gehecht waren en daarom had ze tegen Anna gezegd: "Ik geef het jou. Wees er zuinig op, omdat het het huis is van mijn grootouders en dat mijn ouders helaas moesten verlaten".

Maar ja, met die verbouwing wilde Anna haar huis ook een beetje vernieuwen. Ze had het schilderijtje meegenomen naar een antiekwinkeltje in de grote stad. Deze man had voorzichtig het plakband achterop verwijderd en daar verscheen de eerste verrassing. Achter de prent waren allerlei muntbiljetten verstopt en enige aandelen van het bedrijf van de familie. Papiergeld met enorme bedragen erop. Een groot aantal nullen, maar toch waarschijnlijk ook nul waard. Hij wilde geen valse hoop wekken. Hoogstens interessant voor een verzamelaar. De aandelen van een fabriek, die genationaliseerd was en vervolgens geproletariseerd ofwel verloederd. "Nee, het speelt hem. Het zou geen onverwacht geschenk voor Kerstmis worden".

Ze wilden het geld toch maar bewaren en wie weet zouden de aandelen in de toekomst toch nog iets op kunnen leveren.

Toen Anna en haar moeder terugreden dachten ze met weemoed en liefde aan die goeie oma, die getracht had voor haar dochter te zorgen door stiekem een prent met voor die tijd veel geld weg te geven.

En dan plotseling dat telefoontje. Dat huis op die prent was getekend door Picasso. Nog voor zijn rose en blauwe periode. Op het eind van de vorige eeuw was hij op reis geweest in Bohemen. waarschijnlijk had hij hiermee de gastvrije ontvangst ten huize van Anna's grootouders willen belonen.

Men speculeerde in het dorp, in de pers en onder kunstkenner wat die prent op de veiling in Praag zou opbrengen. De veiling was op 20 december gepland. Anna kon het geld goed gebruiken voor die verbouwing, die maar duurder en duurder werd.

Anna's moeder dacht slechts aan de woorden van haar ouders: "we zullen goed voor je zorgen". Het bewaarheid worden was haar Kerstgeschenk.

Daniel Klein Breteler.

assurantiën

Reisverzekeringen - Pensioenadviezen - Gunstige spaarvormen
Hypotheeken - Financieringen

Apeldoornsestraat 72
2573 LN DEN HAAG
070-362 40 50

Ben van der Burg
Privé: 070 - 345 93 52

KERSTPUZZEL

U kunt uw aardrijkskundige kennis toetsen. Hieronder volgen vierentwintig onafgemaakte zinnen, die met puntjes eindigen. Aan u de taak de zinnen af te maken door op die puntjes een Nederlandse plaatsnaam in te vullen. Het cijfer voor de puntjes geeft het aantal gevraagde letters aan. Voorbeeld: Wij wonen in een klein plaatsje, het heeft maar (10) ..... (Achthuizen).

1. Sommige mensen geven de voorkeur aan een grote nieuwe stad, maar ik woon liever in een (7) .....
2. Ik wil niet van die dichte kasten; bij mij staat alles op (6) .....
3. De kampbewoners vonden dat zij prima woonden. Zij wilden absoluut niet in een van de rijtjes (6) .....
4. Ik heb een aantal zeer mooie gouden munten, maar als ik op vakantie ga, waar moet ik ze dan (6) .....
5. De tuinlieden pochten over het aantal tuinen dat zij per week verzorgden. Een man beweerde zelfs: 'per week doe ik soms (12) .....

6. Alle slachters wilden hun kleren niet vuil maken, vandaar droegen alle mannen (11) .....
7. Onze rivieren mogen dan vervuild zijn, maar hier en daar ziet men nog wel een (11) .....
8. Na het ongeluk werd de auto grondig nagekeken. Hierbij bleek er iets mis te zijn met beide (5) .....
9. Er is een vet varken te water geraakt. Ik denk dat de eigenaar nu naar zijn (10) .....
10. Ik vind de sluis van Arnemuiden mooier dan die van (3-3-4) ... ..
11. Ik hou alleen van echte warme zomers, vandaar dat ik voor de (10) .....
12. Mijn broer luistert graag naar het gezang van krekels, ik echter hoor liever (11) .....
13. Zit ik 's avonds weer eens alleen, dan ga ik gezellig bij (11) .....
14. Ik probeerde de kromme haak weer terug te buigen, maar hij brak. Heel jammer, ik had hem (10) .....
15. De burgemeester zou een boom planten, maar het gat liet hij door zijn (10) .....
16. Geld voor geschenkjes heb ik niet meer, zodat ik maar eens naar (4-10) ....
17. De meeste herten lagen rustig te slapen in het gras, maar ik zag wel een (10) .....
18. Ik mocht het vuil niet in de Rijn gooien, vandaar dat ik het naar de (10) .....
19. Vanwege de stormachtige wind hadden veel fruittelers (9) .....
20. Om zijn motor uit de modder te halen, leende hij van mij (2-4) ..
21. De rozenkweker had het eindelijk voor elkaar; zijn roos had geen enkele (5) .....
22. Zijn kleinste zusje was erg ziek en moest overgeven. Oh, oh, wat (9) ....., zegt moeder.
23. Het water in deze plas is nogal zout. Kom mee, ik weet een (10) .....
24. Het is oer gezellig met nonnen te schaken, maar spannend vind ik het als ik met (11) .....

==*==+==*==

Wij wensen u veel puzzelplezier en alvast
PRETTIGE FEESTDAGEN !!!

